ב"ה לאָדז
מנחם אב תרפ"ט

לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב!

בית יעקב
חודש זשורנאל

אָרגאַן פאַר די אינטערעסען פון בית-יעקב-שולען און אָרגאַניזאַציעס בנות-אגודת-ישראל אין פוילען
רעדאַקטאָר: א. ג. פרידענזאָן

דער ציעל פון די בית-יעקב שולען:
צו ערציהען די יודישע טעכטער אין גייסט פון דער יודישער תורה און ישראל'ס היסטאָרישע אייביגקייט'ס - אידעאַלען.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: א יאָהר 8 גילד.
אויסל.: 2 דאָלאַר. — געלד פריהעראויס.
אַדרעס פאַר געלד:
Łódź, P. K. O. 65.613

דאָס פּראָגראַם פון בנות אגודת ישראל:
פליכט-ערפילונג פון דער יודישער פרוי און דער לעזונג פון די יודישע פּראָבלעמען אין גייסט פון תורה ומסורה.

נומער 45
6 יאַהרגאַנג

ערשטער קאָנקורס פון דער אָרטאָ-דאָקסישער ליטעראַטור.

בעת די לעהרערינס-קאָנפערענצען, וועלכע זענען אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין ראַבקאַ סוף פאָריגען חודש תמוז, און וועלכע ס'האָבען זיך אויך בעטייליגט די דאָצענטינס פון סעמינאַר פרוי שרה שענירער, פּרל. דר. ראָזענבוים און פּרל. שטשערייענסקא, ווי אויך די ה"ה דר. ש. דייטשלענדער (חיען), י. ל. אָרלעאַן (וואַרשאַ), מ. הייטנער (קראָקא) און א. ג. פרידענזאָן (לאָדז) איז בעשלאָסען געוואָרען, דאָס צוליב'ן מאַנגעל אין אָרטאָדאָקסישער ליטעראַטור זאָל פערעפענטליכט ווערען אַ קאָנקורס אויף די בעסטע אָריגינעלע ליטעראַרישע שאַפונגען און די אַלוועלטליכע בית-יעקב-צענטראַלע אין ווין, בעשטימט פאַר דעם צוועק אַ סומע פון טויזענט זלאָטעס!

דער קאָנקורס נעמט אַרום פאָלגענדע אַרבייטען: א) פאַר די בעסטע 3 קינדער-לידער צו 50 זל. און 6 לידער צו 25 זל. ב) אַ הימן פאַר דער בית-יעקב שול 100 זל. ג) 2 קינדער-פאָרשטעלונגען צו 100 זל. ד) 2 ערצעהלונגען צו 100 זל. ה) אַ פּאָפּולערע אָפּהאַנדלונג איבער'ן קאַמף געגען דער פרייער השכלה אין מזרח און מערב-אייראָפּע 200 זל.

די בעטייליגטע אין קאָנגרעס דאַרפען אכט לעגען אויף פאָלגענדעס:

1) די קינדער-לידער דאַרפען זיין געווידמעט די ימים-טובים, ווי שבת, פסח, שבועות, ימים-נוראים, חנוכה, חמשה-עשר בשבט, פורים א. א. וו., און יעדעס ליד דאַרף האַלטען פון 4 ביז 6 סטראָפען צוגעפּאַסט פאַר שול-קינדער אין עלטער פון 7—14 יאָהר, פּאָפּולערער לייכטער טעקסט. 2) די פאָרשטעלונגען קאָנען זיין היסטאָרישע אָדער אַקטועלע בילדער, געפּאַסט אויסצופיהרען פאַר קינדער אין שול-עלטער, אויף חנוכה און פורים, פון 3 ביז 5 אַקטען. 3) די ערצעהלונגען: 1 היסטאָרישע און 1 אַקטועלע שילדערונג פון דער יודישער סביבה צוגעפּאַסט פאַר קינדער פון 13 יאָהר אָן. יעדע ערצעהלונג דאַרף האַלטען מינימום 1 ביז מאַקסימום 2 דרוק-בויגען.—אַלע צוגעשיקטע אַרבייטען דאַרפען זיין אָריגינעל, נאָכנישט אין ערגיץ געדרוקט.

די זשורי פונ'ם קאָנקורס בעשטעהט פון אונזערע רעדאַקציע-מיטאַרבייטער דר. ש. דייטשלענדער, א. ז. פרידמאַן, י. ל. אָרלעאַן און א. ג. פרידענזאָן.

אַלע אַרבייטען וועלען זיין געדרוקט אין ב"י זשורנאַל פון חודש חשון תר"צ אָן. דער לעצטער טערמין פון צושיקען צום קאָנקורס איז ביז ר"ח חשון תר"צ. אין חשון נומער פון אונזער זשורנאַל וועט זיין פערעפענטליכט דער גענויער רעזולטאַט פונ'ם קאָנקורס און די געווינער וועלען בעקומען צוגעשיקט זייער בעשטימטען געווינענעם סכום.

אַלע מאַטעריאַלען דאַרפען צוגעשיקט ווערען אויפ'ן אַדרעס פון אונזער רעדאַקציע „פאַר קאָנקורס".

חמשה עשר באב

הרב שמואל דוד לאסקי

רבן שמעון בן גמליאל זאָגט: עס זענען פאַר יודען נישט געוועזען נאָך אזעלכע ימים טובים ווי חמשה עשר באב און יום כפור, אין וועלכע די טעכטער פון ירושלים זענען ארויס-געגאַנגען אַלע אין געבאָרגטע ווייסע קליידער, כדי נישט צו פערשעהמען, די וואָס האָבען נישט געהאַט קיין אייגענע, אַלע קליידער האָבען געמוזט געטובל'ט ווערען, די טעכטער פון ירושלים האָבען דעמאָלט געטאַנצט אין די גערטנער, און האָבען געזאָגט: בחור, הייב אויף דיינע אויגען און זעה וואָס דו קלויבסט דיר אויס — ווער עס האָט נישט געהאַט קיין פרוי איז דאָרט אַהינגעגאַנגען (גמרא, סוף תענית).

עראָטיזם איז, דאָס כראָנישע צרעת פון דער מענשהייט, זייט דער מענש איז צום ערשטען מאָל געפאַלען (די זינד פון אדם וחוה) איז די פרוי געוואָרען די צענטראַלע פיגור פון אַלערליי אינסטינקטיוו-מאטעריאליסטישע בעוועגונגען, אומעטום ווי דער פיזישער בעשטאַנד-טייל פון דעם מענשליכען וועזען, בעקומט די אויבערהאַנד איבער דעם גייסטיגען, בעגעגענט איהר די פרוי אַלס ווענדע-פונקט פון דער דאָזיגער אנאָרמאַליע. דער פראַנצויזישער דעוויז "שערשע לאַ פאַם" (אומעטום די פרוי) איז פון אייביג אָן די שאָטען-זייט פון דעם מענשליכען מין, די מאָראַליסטען פון אַלע צייטען זענען נישט אימשטאַנד געוועזען די דאָזיגע גייסטיגע קרעץ צו היילען און, ווי דער ביבלישער חכם דריקט זיך אויס (רבים חללים הפילה) האָט די סעקסועלע פעסט שטענדיג פערניכטענד געווירקט אויף דעם מענשליכען גייסט-בעזיק, דער עראטיזם אָדער—אין זיין דעליקאטער מאסקע—דער פעמיניזם, פערנעמט ביז דעם היינטיגען טאָג דעם אויבענאָן אין אַלע ליטעראַטורען און שאַפונגען פון אַלגעמיין מענשליכען געדיכט.

דאָס אַלט-אָנגעוועהטאָגטע סעקסועלע פראָבלעם, האָט נישט און קאָן אויף קיין פאַל נישט בעקומען זיין ריכטיגע לעזונג, נור דורך דעם אָננעמען דעם יודיש-רעליגיעזען שטאַנדפונקט, די תורה הקדושה פעראורטיילט אַמשאַרפסטען יעדע אַרט נייגונג צו עראָטיזם אין וועלכער פערקליידונג ער זאַל נישט ערשיינען, און זיין פערפאָלגונג זענען געווידמעט אַ גרויסער טייל פון איהרע געבאָטען, דער יודיש-רעליגיעזער שטאַנדפונקט איז דער עקסט-רעמסטער געגענזאַץ צו דעם פיזיש-פעמיניסטישען קולט אין אַלע זיינע פאָרמען, די הייליגע לעהרע די יודישע אייגענשאַפט פון סעקסועלער ריינקייט (טהרת המשפחה) פאַר איהר קרוין און שטאָלץ און ערקענט דאָס געגצליכע אָפּפאַלען פון די סעקסועל-פערפעסטעטע טיילען פון יודישען פאָלקס-אָרגאַניזם, פאַר אַ גרויסען הימלישען חסד (זעה ילקוט במדבר תשע"ג).

דאָס הייסט אָבער אויף קיין פאַל נישט, אַז די סעקסועלע תורה-געבאָטען זענען געווענדעט געגען דער פרוי אַלס אַ זעלכע, ווי עס ווילען איינרעדען איהרע אויסנוצערישע פערפיהרער, אומגעקעהרט, דאָס אכטען און שעצען פרויען ווערט דירך איהר גאַנץ ווארים עמפפוילען (זעה צב"ש טור און שלחן ערוך חושן משפט סי' קכ"ד). נור די תורה, ווי יעדער ריינער אמת, ווארפט אָפּ יעדען מין פון בעגעהר-עגאאיסטישען צומיש צו דער דאָזיגער אַכטונג, די בעציהונג צו דעם ווייבליכען געשלעכט לויט דער תורה איז אַ ריין זאַכליכע,ביידע געשלעכטען זענען אינטעגראַלע בעשטאַנד-טיילען פון דעם מענשליכען מין, זיי זענען נאַטירליך געגענזייטיג אָנגעוויזען איינער אויף דעם אַנדערען, עס איז דע-ריבער נישטאָ קיין קולט פון פעמיניזם אָדער מאַסקוליניזם, יעדער אינדיווידיאום מוז זיך צוקלויבען זיין העלפט, ענטשפּרעכענד צו זיינע פערהעלטניסען, כדי אויסצופיהרען דאָס רעליגיעז-נאַטירליכע געבאָט פון פאַמיליען לעבען אויף דעם ריינסטען אופן. פער-שטעהט זיך, אַז די גאַנצע מענשהייט, אָהן אונטערשיעד פון גע-שלעכט דאַרף זיך געגענזייטיג שעצען און אַכטען, אָבער די קלענסטע פערוואַנדלונג פון דער דאָזיגער אַכטונג אין אייגעננו-ציגקייט ווערט בעטראַכט אַלס פיזישער קולט, וואָס איז דער אויסגעשפּראָכענסטער געגענזאַץ צום תורה אידעאַל.

גאַנץ כאַראַקטעריסטיש פאַר דער יודיש-רעליגיעזער פסיכאָ-לאָגיע איז דאָס, וואָס זי האָט אויסגעקליבען די טעג פון "ראַנדעוואו" אין חמשה עשר באָב און יום כפור, דוקא אין חמשה עשר באָב וואָס איז שטענדיג געוועזען דער טאָג פון פערשטאַרקען דעם למוד התורה (מכאן ואילך דמוסיף יוסיף, ודלא מוסיף יסיף, תענית, דאָרט), דוקא אין יום כפור ווען דער יוד וואַרפט פון זיך אַראָפּ דאָס גאַנצע ערדישקייט און ווערט פער-וואַנדעלט אין אַנ'אמתן גייסט-מענש, דוקא דעמאָלט דאַרף ער אַדורכפיהרען די שדוך-טראַנזאַקציע, וואָס ברויך צו זיין פריי פון פיזישע אורזאַכען—צו האַרמאָנירען מיט דעם ערנסט פון די הייליגע טעג.

אָט דער מנהג איז סימבאָליש פאַר דער יודישער תמימות-דיגער זיטליכקייט, וואָס פאַר איהר עקזיסטירט גאָרנישט דאָס פּראָבלעם פון סעקסואַליזם. ווען די דאָזיגע זיטליכקייט דערגרייכט איהר ריכטיגען ניוואָ, פערשוואונדעט אינגאַנצען די עראָטישע שוואַכקייט און דאָס אָפּקלויבען זיך די צווייטע העלפט ווערט בעטראַכט אַלס ריין מענשליכע פליכט, וואָס קאָן און דאַרף גאָר אַ דורכגעפיהרט צו ווערען אין די הייליגסטע טעג און אין דער צייט פון דער העכסטער גייסט-שטייגערונג, אָט אין דעם אַלטען מנהג ליגט דער קערן-פונקט פון דער ספּעציפיש-יודישער עטיק, וואָס האָט נישט איהר גלייכען אין גאָר דער וועלט.

און דאָס יודישע פאָלק האָט נישט געהאַט נאָך אַ זעלכע ימים טובים ווי חמשה עשר באָב און יום כפור, ווען עס איז גע-קומען צום אויסדרוק די ערהאבענע יודישע זיטליכקייט בעגלייט פון הומאַנישען געפיהל, ווען די יודישע טעכטער זענען אַרויס-געגאַנגען אַלע אין געבאָרגטע קליידער נישט צו פערשעהמען די וואָס האָבען נישט געהאַט קיין אייגענע, געטובל'ט און גערייניגט פון יעדע סעקסועלע טומאה, און זייענדיג פריי פון עראָטישער געפאַלענקייט, האָבען זיי און זייער תמימותדיגער צניעות, נישט פערשוועכענדיג די הייליגקייט פון טאָג, געזאָגט: בחור, הייב אויף דיינע אויגען און זעה וואָס די קלויבסט דיר אויס!

שפּענדעט אין חמשה-עשר-באב לטובת דער

בית-יעקב-ליטעראטור!

דער שעהנסטער יודישער יום-טוב!

(געדאַנקען צו חמשה-עשר-באָב)

פון הרב פנחס זעליג גליקסמאַן

דער וויכטיגסטער און אָנגענעהמסטער טאָג אינ'ם מענש-ליכען לעבען. אזוי פאַר דער פרוי, ווי אויך פאַר דעם מאַן, איז, דאַכט זיך, דער טאָג פון זייער פערלאָבונג, דער טאָג אין וועלכען ס'ווערט געשלאָסען אַ בונד צווישען צוויי לעבענסלוס-טיגע מענשען פון ביידערליי געשלעכטער מיט'ן אידעאַל, צו גרינדען אַ אייביג-דויערענד הויז, אַ בנין עדי עד, אַ פאַמיליע. דער פערלאָבונגס-אַקט פעראורזאַכט נעמליך, דעם ניי-פערבינ-דעטען פאָר ענטוזיאזם, אַנגענעהמע איבערראַשונג און פרייד. איינפליסענדיג אין זיי די האָפנונג, דעם בטחון, אז דער אויבערשטער האָט זיי געפיהרט אינ'ם וועג פון אמת און גליק, אז יעדער פון זיי האָט געפונען דעם ריכטיגען זיווג, ווי עס איז פון ג—ט בעשטימט געוואָרען: "בת פלוני לפלוני" א) אַזוי אַז זיי ווילען האָבען אַ גוטע, גאָלדענע צוקונפט. די שמחה פון די גליקליכע חתן-כלה ברענגט אויך אין פרעהליכער שטימונג אַריין זייערע עלטערן און געשוויסטער; ווי איז דען פערהאַן א גרע-סערע שמחה פאַר עלטערן, ווי אויסגעבען זייערע קינדער? אזוי אַרום קאָן דער טאָג פון דער פערלאָבונג אַלס דער שעהנ-סטער יום-טוב פון מענשליכען לעבען בע-צייכנט ווערען.

מערקווירדיג איז, אַז די דאָזיגע בעצייכנונג איז שוין איינמאָל צום אויסדרוק געקומען און נישט פון קיין קלענערען ווי פון דעם תנא ר' שמעון בן גמליאל. דער דאָזיגער תנא זאָגט ב) נעמליך: "ס'זענען נישט געווען ביי יודען אזעלכע ימים-טובים ווי יום כפור און חמשה עשר באָב, ווייל אין די דאָזיגע טעג האָבען זיך יודישע בחורים אויסגעוועהלט פרויען, זייערע זיווגים". די פאָרגעקומענע שידוך-וואַהלען האָבען אלזאָ געמאַכט די דערמאָנטע טעג פאַר די שעהנסטע יודישע ימים-טובים.

אינטערעסאַנט איז, ביי וועלכע אומשטענדען און צערמאָ-ניעס די יודישע בחורים האָבען זיך פאַרצייטענס, בעת דאָס יודישע פאָלק איז נאָך געווען זעלבסטשטענדיג, אַנ'עם יושב על אדמתו, אויסגעוועהלט זייערע זיווגים. ר' שמעון בן גמליאל דער-צעהלט ווייטער: "די יודישע טעכטער זענען דעמאָלס געגאַנגען אין ווייסע געבאָרגטע אָננעקליידט אין ווייסע געבאָרגטע קליידער און האָבען דאָרט געטאַנצט. די קליידער האָבען דוקא געמוזט זיין געבאָרגטע, כדי נישט צו פערשעהמען אזאָלכע אָרימע מיידלעך, וועלכע האָבען נישט געהאַט קיין אייגענע ווייסע קליידער". זאָגאַר די מיידלעך פון די רייכסטע פאַמיליעס האָבען זיך גע-מוזט באָרגען קליידער צום דערמאָנטען צוועק. און די קליידער זענען אַלע געווען פון איין קוואַליטעט און פון איין שניט, נישט פון זייד און סאַמעט, נישט פערשידענפארביג, נאָר איינפאַכע ווייסע לייוועגענע קליידער. ווי ס'איז צו פערשטעהן פון דעם וואָרט "כלי לבן", אזוי ווי "בגדי לבן", אין וועלכע דער כהן גדול האָט געטהון די עבודה. און טאַנצענדיג האָבען די כלה-קאַנדידאַטינס, ווי ר' שמעון דערצעהלט, פאָלגענדען אינהאַלט-רייכען שפּרוך געזאָגט צו זייערע צוקונפטיגע בעשערטע:

"יונגערמאַן! דערהייב דיינע אויגען און זעה,

וואָס דו וועהלסט דיר אויס,

לענק נישט דיינע אויגען אויף שעהנקייט,

לענק דיינע אויגען אויף דער משפחה,

פאַלש איז דער חן, נישטיג—דאָס שעהנקייט,

די ג—טספורכטיגע פרוי, זי ווערט געלויבט!" *)

עס מוז אָבער בעטאָנט ווערען, אז נאָר דעריבער האָט דער גרויסער תנא ר' שמעון בן גמליאל אָנגערופען די דער-מאָנטע שידוך-וואַהלען-טעג די שעהנסטע יודישע ימים-טובים, ווייל די לאָזונג פון די חתנים-קאַנדידאַטען איז געווען: "אַל תתן עיניך בנוי, תן עיניך במשפחה". אזוי אַרום האָבען די שידוכים געבילדעט די האָפנונג פאַר א שעהנע צוקונפט פון יודישען פאָלק. די שידוכים זענען געווען געפאַסטע, ענבי הגפן בענבי הגפן—דבר נאה ומתקבל ג). (ווייַנטרויבען מים ווייַנטרויבען — איז א שעהנע און געפאַסטע זאַך). נישט די קערפערליכע שעהנקייט, נאָר די גייסטיגע—איז די הויפטזאַך.

ווי גייסטרייַך איז אויך דער מאמר פון ר' עקיבא: ד) "ווער איז רייך? דער וואָס האָט א פרוי, וואָס איז שעהן מיט איהרע מעשים". דער גרויסער תנא האָט דאָס דאָ-זיגע געוואוסט דורך זיין אייגענער ערפאַהרונג, ווייל ער אַליין איז, ווי בעקאַנט, גרויס געוואָרען דורך די איבערגעבענהייט פון זיין פרוי צו דעם תורה-אידעאל. אַנדערש איז אָבער דער פאַל, ווען ביים שידוך-טהון ווערט צופיל געוויכט געלעגט אויף קער-פערליכע שעהנקייט אָדער אויף געלד. דאָס קאָן שוין נישט פאַר קיין אמת'ער יום טוב אָנגעזעהן ווערען, מכל-שכן נישט פאַר דעם שעהנסטען יום טוב. נאָך די פרשה פון "וראית בשביה אשת יפת תואר" שטעהט די פרשה פון "בן סורר ומורה". אונזערע חכמים האָבען, ווי בעקאַנט, גוט ערקלערט די דאָזיגע סמיכות הפרשיות. אזוי אויך האָבען אונזערע חכמים געזאָגט: ה) "דער וואָס נעמט אַ פרוי צוליב געלד, דער האָט נישט קיין אַנשטענדיגע קינדער".

דער חמשה-עשר-באָב ווערט טאַקי ווידער אַלס יום-טוב פון דער ערוואַכטער יודישער רעליגיעזער טאָכטער געפייערט. דער אמאָליגער שעהנסטער יודישער יום-טוב מעג דינען פאַר אַ פּראָטעסט קעגען די היינטיגע יוגענד, וועלכע האָט זיך לײדער נישט די דערמאָנטע לאָזונג פאַר אַ ריכטליניע געמאַכט.

א) סוטה ב'. ב) תענית כו.

*) ס'קאָן זיין, אַז אין די גערטנער, וואו די כלה-מיידלעך האָבען געטאַנצט. זענען געווען פלאַקאַטען מיט דער דאָזיגער אויפשריפט.

ג) פסחים מט. ד) שבת כו. ה) קידושין ע. כל הנושא אשה לשם ממון הווין לו בנים שאינם הוגנין.

ב"ה לאָדז י"ז תמוז פ"ט.

דער מאניפעסטירענדער שפאציר-גאנג פון די יודישע טעכטער

(חמשה־עשר־באב־געדאנקען)

הרב אברהם אייזענבערג

א העכסט-פייערליכער און אימפאזאנטער שפאציר-גאנג איז פארגעקומען יעדעס יאהר יום-כפור און חמשה-עשר-באב. די יודישע צניעות׳דיגע און אידעאלע טעכטער זענען צום טראדיציאנעלען שפאציר געגאנגען, און אלס זייער ערשטער אבליגאטארישער חוב איז געווען אז זייער קלייד צו דעם אויבענדערמאנטען שפאציר, האט געמוזט זיין נישט קיין אייגענס נאר יעדע האט געמוזט איהר שפאציר-קלייד בארגען ביי איהר חברתה, כדי נישט צו פערשעמען די וועלכע פערמאגען נישט קיין אייגען קלייד...

אט פון דער קורצער שילדערונג, ווערט אונז קלאר, אז עס איז נישט געווען קיין געוועהנליכע פערוויילונג אין דעם זין, ווי מען פערשטעהט עס אין אונזער היינטיגען מאדערנער צייט און אז יעדע איינע, זאל וועלען איבערשטייגען די צווייטע מיט איהר טואלעט און מאדע-קלייד, און יעדע איינע וויל יאגען זיך צו זיין די איינציגסטע די אויסדערוויילטסטע, די בעריהמטסטע, און וועלען שלאגען רעקארד מיט איהר אויסערליכען אויסזעהן און קליידונג.

ביי א זעלכע ארט שפאצירען און פערוויילונגען ווערט נאטירליך יעדער געדאנק ענג-הארציג, קליין-מוחדיג איינגעראהמט אין די ד׳ אמות פון דעם אייגענעם עגאאיסטישען „איך“.

די יודישע טאכטער האט אבער שוין אין יענע צייטען זיך בעוויזען אלס מוסטער פון אריגינעל יודישער הארציגקייט און מענשען ליבע, די אידעאליסטישע יודישע טאכטער האט באוויזען קלאר און דייטליך אז אויך אין די מאמענטען פון קערפערליכען גענוס און פערוויילונג, ביי די שעהנע און הערליכע געמיינזאמע און אלגעמיינע שפאציר-גענג, קען אויך די יודישע טאכטער איהר טראכטען און דענקען איהר מוח אין הארץ, ווידמען דאס העכערע און שענערע, דאס מאראלישע און עטהישע, „כדי שלא לבייש את מי שאין לו“...

עס איז בעזונדערס מערקווירדיג ווען מען דערמאנט זיך, אז די טראדיציאנעלע שפאציר-גענג פון די יודישע טעכטער איז פארגעקומען אין אזא צייט, ווען די יודען זענען געוועזן א זעלבסטשטענדיג מעכטיג פאלק, אויף א אייגען בליהענד לאנד, און עס איז גאנץ מעגליך אז אויך אנדערע פעלקער פון יענער צייט האבען דערמאניסטרירט פאר די עפענטליכקייט די בעזונדערע אייגענשאפטען און פעהיגקייטען פון זייער פאלק א דאנק וועמען זיי האבען צו פערדאנקען זייער ענשטעהונג עקזיסטענץ און ענטוויקלונג. און געוועהנליך האבען אלע נאציאנען געהאט געניג צו דעמאנסטרירען פון זייערע מלחמות, גבורות, פיזישע כוחות, טעכנישע דערגרייכונגען א. ד. ג. אין דער זעלבער צייט אבער האבען די בנות-ישראל געפינען פאר נויטיג צו דעמאנסטרירען פאר דער עפענטלעכקייט, די אונערשעפליכע קראפט פון יודישען פאלק, דעם זין און אינהאלט פון דער יודישער עקזיסטענץ, וועלכע שטיצט נישט ווי ביי אנדערע פעלקער, אויף פיזישע כוחות, מאטעריעלע ווערטען, און טעכנישע-מיטלען נאר די שענע און איידעלע מדות פון מענשען-ליבע; דאס זענען די פונדאמענטאלע יסודות אויף וועלכע עס באזירט דער יודישער קיום, אויף וועלכע עס בויט זיך דאס גראנדיעזע און הערליכע בית-ישראל, דורך די בנות-ישראל.

די הויכע און הייליגע אויפגאבע צו דעמאנסטרירען די יודישע הומאניטארע געפיהלען, האט אויף זיך גענומען די צניעות-דיגע יודישע טאכטער מיט איהרע שפאציר גענג אין די געבארגטע קליידער, „כדי נישט צו פערשעמען די וועלכע פערמאגען נישט קיין קליידער“, און זייער טראדיציאנעלער גאנג האט ווי א פעסטע און מעכטיגע לעבענס לאזונג געקלינגען, אז זייער לעבענס-ציל און אידעאל איז נישט נאר דער אויסערליכער גלאנץ, די חיצונית-דיגע קליידונג און מאדע, נאר צו זיין א מוסטער פאר דעם אונטערוואקסענדען יודישען פרויען-דור דאס ריינע יודיש-פיהלענדע הארץ, דאס קענען מקריב זיין דעם אייגענעם איך מיט אלע זיינע אויסערליכע גליקען פון שטאלץ און רוהם, פאר שוועסטערליכער ליבע און טרייהייט.

חמשה-עשר-באב דער ערינערונגס-טאג פון דער שטאלצער יודישער אידעאליסטישער טאכטער, דער טאג פון „בנות-ישראל-יוצאות“, דארף פאר אייך יודישע טעכטער זיין א טאג, וועלכער מאהנט ביי אייך הייליגע און אקטיווע מעשים, וועלכער רופט צו אייך „בנות-שראל-יוצאות“, מיט אייער גאנצער קראפט און ענערגיע, מיט אייער גאנצער טרייהייט און איבערגעגעבענהייט צו זיין א מוסטער-בילד פאר׳ן יודישען עתיד!

פרעמיעס פאר די, וואס וועלען זאמלען די חמשה-עשר-באב שפענדע.

מיר מאכען אויפמערקזאם, דאס די אלע, וואס וועלען זאמלען אין חמשה־עשר באב א סומע פון מינדעסטענס 15 זלאטעס וועלען בעקומען:

1) ביידע טיילען פונ׳ם בוך „דורך בלוט און פייער“ פון ש. ראטשטיין.

2) א קאמפלעט געבונדען „קינדער גארטען“ (10 העפטען)

3) א בוך דאס „סאציאלע לעבען פון די יודען לויט׳ן תלמוד“ פון רבי שמעון רפאל הירש זצ״ל.

מיר בעטען אויך די אלע, וואס וועלען נישט קענען אויסנוצען אונזערע זאמעל־ביכלעך די זעלבע זאפארט צוריקצושיקען.

ביינאכט אין שטעטעל...

(פון דער עפאפיי: „דארפס־לייט“)

פון יחיאל פיינער

אזוי מורא׳דיג פינסטער און שרעקליך אימה׳דיג
איז עפעס די היינטיגע שווארץ טייוועלדיגע נאכט.
אויף אלעם האט זי איהרע שווארצע פליגעל פערשפרייט;
אלעס טרויערט אונטער איהר שרעקליך פינסטערער מאכט.

אונטער גרויע וואלקענס איז ארונטער די לבנה,
עס ציטערן, פינקלען שטיל די קלייניקע שטערן;
איינגעקורטשעט ביינאנדער אויפ׳ן בלייערנעם הימעל —
בענקען זיי און קוקען אויס ווען טאג וועט שוין ווערען...

מורא׳דיג געפייניגט פון דער שווארצער ממשלה
קרעכצט איבערן שלאפענדען שטעטעל שרעקליך דער ווינט
עס ענטפערן איהם באלד אפ מיט א געוואיערייערגיך דארטען, שווארץ פערכשופטע-קודלאטע הינט.

פון א איינגעקורטשטע שטיבל ערגיץ א קליינס,
לאזט זיך אויף א ווייל הערען דאס געוויין פון א קינד;
עס כאפט זיך באלד אויף און וויגט איהם שטיל איין, דיין מוטער
אלעס האט אזוי מורא, אלעס ציטערט אצינד...

נאר ווער איז דאס אין קליינעם שטיבל דער אלטער מאן,
וואס די שרעקליכע שטילקייט, אזוי שפעט וואגט שטערען
צי דערגרייכען נישט צו זיינע אויערן די יללות
אדער צי וויל ער בכונה דאס אלעס נישט הערען...

שא! דאס איז אויפגעשטאנען צו חצות דער אלטער מאן,
וויינען און קלאגען נאך האלבע נאכט אויף גלות השכינה
און ווי שטענדיג אויך היינט מיט זיינע טרעהרען
בענעצען און בעפייכטען . י שוין פון דורות אלטע תחינה...

ער צינדט אן זיין לעמפעל און שעפטשעט שטיל זיך
ווי דאס פלעמעלע פון זיין לעמפל דאס קליינע.
כאטש ציטריג די שטימע ס׳זאגט אלעמען אבער אן:
„די שווארצע ממשלה אט ענדיגט זיך באלד זיינע!“

שווארץ-שדים׳שע כוחות איהם באלד ווילען שטערן
און דער שטורם-ווינד—ער רייסט פעסטער מיט אזא מורא
— „א, בחינם איהר אלע מיך גארנישט וועט איבערשרעקען“
און ווי א לייב שטארקט ער זיך לעבודת הבורא...

ווי אנ׳אבל איינגעהילט זיצט ער אין טרויער
זיין: אלטע ליפען קוים שעפטשען ציטערדיג: „א, ג-ט
זעה, היידען דיין הייליג לאנד פערטומריינינגט,
דאס בית מקדש חרוב, דיינע קינדער צו שאנד און שפאט“

ליפען שעה׳ן נאך שעה׳ן, עס זאגט נאך דער אלטער,
פון זיינע אויגען גיסען זיך אהנאויפהער טרעהרען,
שוין בערוהיגט זיך דער ווינט, אויפגעהערט צו וועהען
און ס׳הארכעו זיך אייז רוהיג די לבנה, די שטערן.

אויפגעהויבען האט זיך דער אלטער, צו צום פענסטער
אויפגעעפנט עס שטיל מיט א ציטערדיגע האנד
וואס שיינען פלוצים זיינע אויגען, וואס האט ער דערזעהן?
— א העלען ליכטיגען פאס דארט ביים מזרח-ראנד...

ס׳חלומט איצט דער אלטער און בענקט נאך יענע טעג
ווען ענדיגען וועט זיך דער לאנגער גלות—די נאכט,
ווען אויפשיינען וועט אויף אייביג, אייביג פאר אונז די זון
און א סוף וועט נעמען צו דער פינסטערער מאכט...

על נהרות בבל...

מיר זיצען ביים טייך און מיר וויינען
אין בבל און טראכטען פון טעג,
ווען ס׳האבען די פיינט צוגענומען
די ערד און דאס לאנד און פארמעג,
און אונזערע טעכטער פערטריבען
אויף פרעמדען און איינזאמען וועג...

און טרויעריג זיצען מיר שטילע
און קוקען אין שטראם, וואס זיך ציהט,
זאל קיינער פאר שונאים נישט זינגען —
זאל שטארבען אויף הארפען דאס ליד!
און זאלען אויסדארען די סטרונעס,
און שפילען א זמר, אך, זאלען זיי נישט!

מיר וועלען די הארפען אויפהענגען
און צווייגען פון בוימער ביים ראנד,
און מיעד און פערחלשט זאל רוהען
אין גרעזער די מאכטלאזע האנד,
און זאל קיין געזאנג נישט דערפרעהען
די רויבער פון הייליגען לאנד!

(פון דייטשלענדער׳ס לעזע-בוך)

דריי יאָהר בנות-אגודת-ישראל

(בעריכטס-רעדע פון ה׳ א. ג. פרידענזאָן—געהאלטען געוואָרען אויפ׳ן צווייטען לאַנד-צוזאַמענפאָהר פון בנות אגודת ישראל אין פוילען)

(ענדע)

ביים נאָכקומען דעם פערלאַנג פון שיקען רעדנערינס, האָט דער צ. ס. זעהר פיל זיך געגעבען די מיה. ס׳זענען העכער 50 שטעט בעזוכט געוואָרען דורך פרויען רעדנערינס. ערשט אין פערגאַנגענעם חוהמ״פ האָבען איניגע מיטגלידערינס פון דער עקזעקוטיווע בעזוכט עטליכע גרויסע שטעט.

דער צ. ס. האָט אויך נישט דורכגעלאָזט קיין שום געלעגענהייט אין די אגודה-קרייזען משפיע צו-זיין, לטובת דעם נחוצות פון בנות-אגודת ישראל און ווי בעוואוסט איז דאָס געווען זעהר נויטיג, כדי אין די פערשידענע אגודה-קרייזען זאָל די בנות-בעוועגונג, וועלכע האָט זיך פון זיך זעלבסט געשאַפען נישט אויסזעהן אומ-לעגאַל... אַלס פערטרעטער פון צ. ס. בין איך אויף אַ רייהע צוזאַמענפאָהרען פון אגודת ישראל אין פוילען און אין אויסלאַנד, אַרויסגעטרעטען מיט רעדעס צו בע-וועגען די אגודה-קרייזען, אַז זיי זאָלען שטיצען די אַרבייט פון בנות אגודת ישראל. פון בעזונדערער וויכטיגקייט האָב איך געהאַלטען צו אינפאָרמירען דעם ערשט נישט לאַנג פאָרגעקומענעם צוזאַמענפאָהר פון דער אגודה אין פוילען אין פאָריגען ווינ-טער. אויף דער זעלבער קאָנפערענץ האָב איך טאַקי געגעבען אַ אויספיהרליכען איבערבליק וועגען די בנות בעוועגונג און איהרע שעהנע רעזולטאַטען. די קאָנפע-רענץ האָט דאַן איינשטימיג אָנגענומען אַ בעשלוס לטובת בנות אגודת ישראל.

במשך די דריי יאָהר זענען אויך פאָרגעקומען 3 קלענערע צוזאַמענפאָהרען אין חודש כסלו פ״ח אַ לאַנד-בעראַטונג אין לאָדז און אין פערגאַנגענעם ווינטער ראַיאָן-בעראַטונגען אין קראָקאָ און אין בעלכאַטאָוו.

אויך בנוגע דעם פיהרערין-קורס האָט דער צ. ס. נישט גערוהט. עס זענען זעהר פיל קאָרעספאָנדענצען געפיהרט געוואָרען וועגען דעם ענין. איך בין אַליין ספעציעל דערוועגען געווען אויף אַ רייזע אין דייטשלאַנד און דאָרט רייף געמאַכט דעם געדאַנק צו שטיצען דעם פיהרערין-קורס. דער אַלוועלטליכער צענטראַל-ראַט פון אגודת ישראל האָט אויף זיין פלענאַר-זיצונג אין בערלין אין חודש טבת פ״ח, אַ דאַנק מיין אַנטראָג ביי דער אונטערשטיצונג פון דר. דייטשלענדער אָנגענומען אַ ספעציעלע רעזאָלוציע לטובת דעם פיהרערין-קורס. אויב דער פיהרערין-קורס איז ביז יעצט נישט דורכגעפיהרט געוואָרען, האָבען דערצו נאָר גורם געווען אַ רייהע פערזאָנאַלע און טעכנישע סבות, וועלכע זענען אָבער שוין איצט בעזייטיגט און ענדליך וועט היינטיגען זומער דער קורס ווערען אָפגעהאַלטען אין ראַבקאַ.

אויפ׳ן געביט פון פרעסע און ליטעראַטור, האָט דער צ. ס. אויך צו פער-צייכנען אַ גאַנץ שעהנעם ערפאָלג. הגם קיין פערלעגער-טעטיגקייטען האָבען מיר נישט ספעציעל אונטערגענומען, ווייל מיר זענען גענוג געווען בעלאַסטעט מיט׳ן אַרויסגעבען די צוויי זשורנאַלען „בית יעקב״ און „קינדער גאָרטען״ האָבען מיר דאָך געוועקט די איניציאַטיווע פון די פערשידענע אָרטס. פערלאַגען ווי „ההנוך״, „ישורון״ און „מסורה״. און עס איז אַ דערפרעהענדער פאַקט, אַז במשך די לעצטע דריי יאָהר זענען ערשינען אויפ׳ן אָרטס. ביכער-מאַרק, זעהר אַ גרויסע צאָהל אָרטאָ-דאָקסישע ביכער, וועלכע ברענגען שטאַרק נוצען אונזערע ביבליאָטעקען.

און ענדליך קום איך צום וויכטיגסטען פונקט פון אונזער אַרבייט און הגם פאַר מיר פערזענליך איז דאָס דער אָנגעוועהטאָגסטער ענין וועגען דעם צו רעדען. פון דער ערשטער ביז דער היינטיגער קאָנפערענץ זענען ערשינען 26 עקזעמפלאַרען בית יעקב זשורנאַל און 15 עקז. „קינדער גאָרטען״.

צי ווייסט ווער אָפצושאַצען די בעדייטונג דערפון?

אדרבא, פרעגט פערלעגער, אַרויסגעבער פון פעריאָדישע אויסגאַבען, וועלען זיי שוין אייך דערצעהלען מיט וואָסערע שווערער טרחה, דאָס איז פערבינדען און ווי נישטיג ביים גאָלדענעם בעסטען—עס קאָן האָנאָרירט ווערען די אַרבייט פון אַ אַרויסגעבער פון אַ מאָנאַט-שריפט.

דער צ. ס. איז אָבער אַרויסגעגאַנגען פונ׳ם שטאַנדפונקט, אַז אַ בעוועגונג אָהן אַ אָרגאַן איז ווי אַ גוף אָהן אַ נשמה, און דעריבער האָט נישט געטאָרט גענומען ווערען אין אַכט קיין שום שוועריגקייט דעם זשורנאַל אָפצושטעלען, הגם דער טרויעריגער פינאַנציעלער מצב האָט דאָס פיל מאָל געפאָדערט. איך מיין, אַז בע-ונדער איז דער צוטרוי צום זשורנאַל געוואַקסען אין לעצטען יאָהר, בעת עס געהט נישט אַדורך אַ חודש, אַז דער זשורנאַל זאָל נישט ערשיינען.

איך וויל נישט גערן און עס איז מיר זעהר, זעהר דערוויידער איבערצו׳חזר׳ן דאָס וואָס איהר לייענט יעדעס מאָל אין אונזערע בריף, אַז דער זשורנאַל קאָן און וועט נאָר עקזיסטירען דאַן, ווען איהר וועט פערגרעסערען די צאָהל אַבאָנאַמענטען און דער אַבאָנאַמענטס-בייטראַג וועט געצאָהלט ווערען פריהעראויס. איך מוז אָבער לטובת דער בית יעקב- און בנות-בעוועגונג פון דער טריבונע אייך רופען, מקיים צו זיין דעם עלעמענטאַרען חוב פון עזוב תעזוב עמו!

אויב איהר ווילט קאָנט איהר דעם זשורנאַל מאַכען עקזיסטענץ-פעהיג און איך ווייס נישט צו עס איז נישט אייער היילגער פליכט, אַז נאָך זעקס יאָהר אַרבייט מצד דער רעדאַקציע, זאָלט איהר לפחות אויף אַזוי פיל מיטהעלפען!..

דער אַלגעמיינער סך-הכל פון דער אַרבייט פון צ. ס. איז געווען זעהר אַ ברייט-פערצווייגטער און וואָס איהר זעהט איצט אויף דער קאָנפערענץ איז שוין דער בעסטער סימן.

אַפילו אין דער לעצטער טעטיגקייט פון צ. ס. אין דעם צונויפרופען דעם היינטיגען צוזאַמענפאָהר, שפיגעלט זיך אויך אָפּ דאָס פערשטענדניס, וואָס עס האָט דער צ. ס. פאַר דער בנות בעוועגונג.

דער צ. ס. האַלט זיך אָבער ביי דער מיינונג, אַז עס איז נאָר געמאַכט גע-וואָרען אַ שעהנע התחלה, עס איז בלויז אויסגעבויט געוואָרען דער „פרוזדור״ און ערשט נאָך דער היינטיגער קאָנפערענץ דאַרף איבערגעהן די בעוועגונג אין „טרקלין״...

איך וויל נאָך ביים שליסען דעם טעטיגקייטס-בעריכט נאָך מיט איניגע ציפערן אילוסטרירען ביי וואָסערע בעדינגונגען דער צ. ס. האָט זיין אַרבייט גע-פיהרט. ביים היינטיגען טאָג וויזט דער קאַסאַ-בעריכט אַ דעפעציט פון 1592 זל. מיט 26 גר. (די ביכער זענען קאָנטראָלירט). דער צ. ס. האָט נישט מעהר ווי איין געהילף-סעקרעטאַר, וועלכער גענמט 20 זל. אַ וואָך! אַזוי איז כסדר דער פינאַנצ-יעלער מצב פון צ. ס. געדריקט און יעצט אורטיילט איהר אַליין וועגען די פרע-טענזיעס, וואָס עס קאָנען אפשר אָסאַך האָבען צום צ. ס...

איהר וועט אודאי פרעגען: ווי אַזוי פערקוקט איהר זיך אויף דער צוקונפט?

יאָ, איך בין פול מיט גלויבען און האָף, אַז די צוקונפט וועט זיין בעסער.

די יעניגע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען ביז איצט נישט פערשטאַנען צו שטיצען דעם צ. ס. וועלען פון יעצט אָן בעסער פערשטעהן זייער אָרגאַניזאַציאָנס-פליכט. אַ בעזונדערער פינאַנציעלער מקור פאַר צ. ס. וועט האָפענטליך ווערען דער יעהרליכער שטייער „תרומת חברה״, וועלכען די קאָנפערענץ מוז איינפיהרען.

איך צווייפעל אויך נישט אַז ענדליך, ענדליך וועלען אַלע פריינד פון ב״י און „בנות״ אויך מהיום והלאה מעהר פערשטענדניס אַרויסווייזען פאַר׳ן בית-יעקב-זשורנאַל, בעמיהען זיך וועגען פערשאַפען אַבאָנענטען און געגענזייטיג וועלען מיר קענען דעם זשורנאַל פערגרעסערן און בערייכערן, די הילף פאַר׳ן זשורנאַל, וועט אויך צואיילען דאָס ערשיינען פונ׳ם „בית יעקב-אַלמאַנאַך״, וועלכער איז שוין פון לאַנג אין דער אַרבייט.

אויך די אַלגעמיינע אגודת ישראל, וועט נאָך דער היינטיגער קאָנפערענץ איינזעהן די נויטיגקייט פון שטיצען און העלפען די לייטונג פון דער בנות-בעוועגונג בכדי די אַרבייט זאָל קענען וואָס מעהר זיך פערברייטערן און ווערען געשטאַרקט.

דעם שטאַרקסטען מוט אויף להבא גיט אונז דער יעצטיגער צוזאַמענפאָהר, וועלכער ווערט פון אַלעמען בעטראַכט פאַר אַ כנסי׳ לשם שמים און אונזער אַלע מענס איבערצייגונג שטאַרקט אונזערע הערצער, אַז סופה להתקיים...

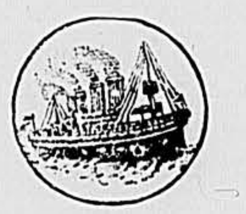

די גראַנדיעזע חנוך-הבנות אַרבייט אין ראַבקאַ.

200 לעהרערינס און בנות-פיהרערינס — עקזאַמען פון די געענדיגטע סעמינאַריסטינס — לעהרערין-קאָנפערענצען.

דעם היינטיגען זומער האָבען זיך אינ׳ם קור-אָרט ראַבקאַ צונויפגעטראָפען אַלע אונזערע יונגע לעהרערינס, סעמינאַריסטינס און בנות-פיהרערינס. דער גאַנצער סעמינאַר האָט זיך נאָך אַריבער-געטראָגען פון קראָקא קיין ראַבקאַ, אָנהויב פערגאַנגענעם חודש סיון. אָנהויב חודש תמוז האָבען זיך אָנגעפאַנגען די פאָרט-בילדונגס-קורסען פאַר די אַמטירענדע לעהרערינס, ווי אייך דער ספעציעלער פיהרערין-קורס פון בנות-אַגודת-ישראל. בסך הכל, וועלען דאָס היינטיגע יאָהר האָבען גענאָסען פון אונטערריכט אין ראַבקאַ, בערך 200 יונגע יודישע טעכטער, די ערציהערינס פונ׳ם צוקונפטיגען יודישען פרויען דור.

די הויפט-לייטונג פון דער גאַנצער פעדאַגאָגישער אַרבייט ליגט אין דער האַנד פונ׳ם בעקאַנטען ענערגישען דירעקטאָר פון דער אַלוועלטליכער בית-יעקב-צענטראַלע ה׳ דר. שמואל דייטש-לענדער (וויען).

די דאָצענטינס זענען: פרוי שרה שענירער, פרל דר. ראָזענ-בוים (פראַנקפורט) פרל. לאַנדסבערג (ברעסלוי) פרוי יאַקובזאָן (האַמבורג) פרל. שטשערינסקא (קראָקא). גאַנץ בעזונדער ערטיילט אויך מיט גרויס ערפאָלג אונטערריכט ה׳ י. ל. אָרלעאַן פון וואַרשא.

אינמיטען פאָריגען חודש איז פאָרגעקומען דער עקזאַמען פון די תלמידות, וואָס האָבען אָקאָרשט געענדיגט דעם צוויי-יעהרליכען סעמינאַר-קורס. דער עקזאַמען איז פאָרגעקומען זעהר פייערליך און איז אַראָפּ מיט גרויס ערפאָלג. די תלמידות האָבען זיך אין אַלע מקצעות אויסגעצייכענט און די אַנוועזענדע ביים עקזאַמען האָבען אויסגעדרוקט זייער בעוואונדערונג אויף דעם גוטען לעהרערין-מאַטעריאַל, וואָס עס בעקומט איצט צו די בית-יעקב-בעוועגונג.

עס ווערען אין ראַבקא אויך אָפגעהאַלטען זעהר וויכטיגע קאָנפערענצען פון די לעהרערינס מיט׳ן אַנטייל פון דאָצענטען-קאָלעגיום. אויף די קאָנפערענצען ווערען בעהאַנדעלט די אַקטו-עלסטע פעדאַגאָגישע פראַגען, וואָס זענען נוגע דער ב״י שול. אויך ווערען אַרומגערעדט די ליטעראַטור-פראָבלעמען פון דער ב״י און „בנות״ בעוועגונג. עס איז אויך געשאַפען געוואָרען אַ פערבאַנד פון די בית-יעקב-לעהרערינס און אַלס פרעזידענטין פונ׳ם פערבאַנד איז געוועהלט געוואָרען פרל. ראָזענבלום פון לאָדז.

אויך דער פיהרערין-קורס פון בנות-אַגודת-ישראל ווערט זעהר ערפאָלגרייך דורכגעפיהרט. די אידעאַלע אַנטיילנעמערינס אינ׳ם קורס, געניסען זעהר פיל ביים אונטערריכט און גאַנץ בע-זונדער צייכענט זיך אויס די הויפט-איניציאַטאָרין פונ׳ם קורס, די פרעזידענטין פון דער בנות-אָרגאַניזאַציע פרל. שטשע-רינסקא, וועלכע ווידמעט זיך מיט אַלע כחות לטובת דעם-דאָזיגען אַזוי וויכטיגען ערשטען פיהרערין-קורס.

די טעג איז אויך אָנגעקומען דער בעקאַנטער לאָמזער רב הרה״ג ר׳ אהרן באַקשט שליט״א וועלכער וועט האַלטען איניגע פאָרטראַגען.

(די אויספיהרליכע בעשרייבונג פון דער אַרבייט אין ראַבקא וועט זיין געדרוקט אין קומענדיגען נומער. אויך וועלען זיך גע-פונען איניגע פאָטאָגראַפישע אויפנאַמען).

מזל-טוב!

דעם זעהר חשוב׳ן עסקן און אמת-איבערגעגעבענעם פריינד פון אונזער זשורנאַל ה׳ יוסף פרינץ (זשיכלין) ווינשען מיר אַ האַרציגען מזל-טוב צו זיין חתונה מיט פרל. נעכא בראָהן (לאָדז).

פון טיפען האַרצען ווינשען מיר מזל-טוב דעם גרינדער פון דער היגער ב״י שול ה׳ יוסף פרינץ צו זיין חתונה מיט פרל. נעכא בראָהן (לאָדז) – איהר זאָלט זוכה זיין צו בויען אייער הויז אויף די בערג פון יהודה און ירושלים.

זשיכלין — בנות-אַגודת-ישראל
לעהרערין א. מאַרעק

אַ ברכה-פולען מזל-טוב ווינשען מיר צו דער חתונה פונ׳ם גרינדער פון דער היגער ב״י שול ה׳ יוסף פרינץ מיט פרל. נעכא בראָן אויס לאָדז — אייער לעבענס-וועג זאָל זיין בעצירט מיט רויזען פון אונזער אידעאַל.

זשיכלין — מרים ליפשיץ
צפורה לעווין

צו דער פערלאָבונג פון אונזער מיט-גלידערין פרל. רבקה ברעסלער מיט ה׳ אברהם ראָכווערגער ווינשען מיר אַ הערצליכען מזל-טוב.

סטאַניסלאַוואָו — בנות-אָגודת-ישראל

אַ האַרציגען מזל-טוב ווינשען מיר צו דער פערלאָבונג פון אונזערע מיט-גלידערינס פרל. ביילא אַקסט מיט ה׳ שפירא (דראָבנין) און פרל. געלאַ נאַוורי מיט ה׳ ווענגערקא (מאַקאָוו) – אייער צוקונפט זאַל זיין אַ גלקליכע.

באָדזאָנאָוו — בנות-אַגודת-ישראל

צוליב טעכנישע סבות איז נישט אריין אין היינטיגען נומער דאָס אַר-טיקעל פון בתי׳ נאַשעלסקא (פול-טוסק) וועגען חמשה עשר באב.

ליידער...

ביי אונזערע אַלע אָנשטרענגונגען איז אונז נישט געלונגען דעם היינטיגען נומער (45) אַרויסצוגעבען אין אַזאַ פאָרמאַט ווי יעדען נומער. די שולד פאַלט בעיקר אויף די וואָס האָבען נישט בעצאָהלט זייערע חובות, טראָץ אונזערע פיל-מאָליגע מאָהנונגען.

דער קומענדיגער נומער (46) ווערט אָבער שוין פאַרדאָס איצט געזעצט און וועט ערשיינען שפעטסטענס 8 טעג פאַר ר״ח אלול און וועט זיין געווידמעט די נאָהנטע כנסי׳ גדולה פון אגודת ישראל און דעם וועלט-קאָנגרעס פון די אָרטאָ-דאָקסישע פרויען. דער קומענדיגער נומער וועט אויך האָבען אַ גרעסערע צאָהל זייטען און וועט ממלא זיין דאָס וואָס עס פעהלט אין היינטיגען נומער.

גלייכצייטיג זענען מיר מודיע אַז די וואָס וועלען נישט בעצאַהלען תיכף נאָכ׳ן ערהאַלטען דעם היינטיגען נומער זייערע חובות, וועלען דעם קומענדיגען נומער (46) נישט בעקומען געשיקט.

די אַדמיניסטראַציע.

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
ŁÓDŹ, Sierpień 1929 r.
„BAJS JAKOW“

Cena 40 gr.
(miesięcznik)

ROK VI zeszyt 11(45)
Adres Red. „Bajs Jakow“
Łódź, Aleksandrowska 28.
P.K.O. 65.613

ערשטער וועלט-קאנגרעס

פון די ארטאדאקסישע פרויען-ארגאניזציעס אין וויען.

בלויס'ן בעשלוס פון דער אַלוועלטליכער אַגודה-צענטראַלע, ווערט צונויפגערופען דער ערשטער וועלט-קאָנגרעס פון די אָר-טאָדאָקסישער פרויען-אָרגאַניזאַציעס קיין וויען, אויף דער צייט פון ה' – י"ב אלול (10 – 17 סעפטעמבער). אין דערזעלבער צייט יוען ס'וועט ווערען אָפגעהאַלטען אין וויען די צווייטע כנסי' גדולה פון אגודת-ישראל.

דערדאָזיגער וויכטיגער בעשלוס פון דער אַלוועלטליכער אגודה-צענטראַלע, וועט געוויס אויפגענומען ווערען מצד די ברייטסטע יודיש-רעליגיעזע פרויען-קרייזען און גאָר דער וועלט מיט דער גרעסטער שמחה. עס וועט זיין דער ערשטער פאַל אין דער יודישער געשיכטע, ווען די רעליגיעזע פרויען, וועלען עפענטליך פראָקלאַמירען פאַר דער גאַנצער וועלט זייער פאָזי-טיווע בעציהונג צום יודישען פאָלק, תורה און טראַדיציע.

אין צענטרום פונ'ם טאָג-אָרדנונג אויפ'ן ערשטען אָרט-פרויען-קאָנגרעס וועלען אַוועקגעשטעלט ווערען די וויכטיגסטע פראַגען פון יודישען רעליגיעזען פרויען-לעבען און דער הויפט-צוועק פונ'ם קאָנגרעס וועט זיין, דאָס שאַפען אַ וועלט-פערבאַנד פון די אָרטאָדאָקסישע פרויען-אָרגאַניזאַציעס אין אַלע לענדער.

דאָס דורכפיהרען די הכנות צו אונזער קאָנגרעס פאַר פוילען, האָט איבערגענומען – לויט'ן אויפטראַג פון דער אַלוועלט-ליכער אגודה-צענטראַלע – דער צענטראַלער סעקרעטאַריאַט, פון בנות-אגודת-ישראל אין פוילען אַלס די לעגיטימע פאָרשטעהער-שאַפט פון די אָרטאָדאָקסישע פרויען-אָרגאַניזאַציעס דאָ אין לאַנד.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אַלע בנות - אָפטיילינגען, תיכף דורכצופיהרען די וואַהלען פון דעלעגאַטינס צום קאָנגרעס, ווי אויך צו בעמיהען זיך, אַז פון יעדען אָרט זאָלען פאָהרען צום קאָנגרעס די אָנגעזעהנסטע אַרטאָדאָקסישע פרויען.

עס דאַרף אונז זאָפאָרט מיטגעטיילט ווערען, ווער פון די רעליגיעזע פרויען, וואָס ווילען זיך בעטייליגען אינ'ם קאָנגרעס און די זעלבע דאַרפען אונז אויך איינשיקען זייערע גענויע נעמען און אַדרעס בכדי פאַר זיי צו קאָנען פערשאַפען ביליגע אויסלענדישע פעסער.

דער קומענדיגער נומער בית-יעקב-זשורנאַל, וועלכער ער-שיינט שפעטסטענס דעם 23-טן אָב, וועט ברענגען אויספיהרליך דעם סדר היום פון קאָנגרעס און עס וועט זיך אויך געפינען אין זשורנאַל אַ ספעציעלע ביילאַגע אין דער דייטשער שפראַך גע-ווידמעט די אויפגאַבען און צילען פון קאָנגרעס.

צענטראַלע „בנות אגודת ישראל“
אין פוילען.

אכטונג! מיר בעטען די אָרטאָדאָקסישע פרויען פון פוילען, וואָס געפינען זיך אין די אויסלענדישע קור-ערטער צוצושיקען אונז זייערע אדרעסען, בכדי צו בעקומען פון אונז צוגעשיקט די ספעציעלע איינלאַדונגען צום קאָנגרעס.

בשורת ספרים חדשים

יצאו לאור הספרים החשובים מאת הרב הגאון הצדיק הגדול בנגלה ובנסתר רבי ברוך בנדיט גליקסמן ז"ל מלאסק. 1) בריחי זהב. מורה דרך לנבוכים ביסודות תורה שבע"פ וחכמת הקבלה, לבאר מאמר חז"ל כל מקום שפקרו המינים תשובתם בצדם. 2) טעם ברוך, פירוש על ספר משלי. מחיר כ"א 2 זל. 3) בית תפלה, פירוש על סדר התפלה מחירו 1 זל. 4) ברכת קודש. פירוש לשיר השירים, לתהלים ולפרקי אבות, מחירו 1 זל. 25 גר. הוא ח"ב לס' בית תפלה.

להשיגם אצל המו"ל

פ. ז. גליקסמן לאָדז זאוואַדזקא 16 a

אַ האַרציגען מזל-טוב ווינשען מיר די מיטגלידערין פון אונזער צעטראַל-ראַט פרל. שבע גרוימאַן אויס וויעלון צו איהר חתונה.

אייער וועג זאָל בעגלייטען גליק און צופרידענהייט!

צענטראַלע
בנות אגודת ישראל
אין פוילען.

די ביליגסטע קוועלע פון
שיך און פאנטאפעל!
אַלער-אַרט שיך און פאַנטאָפעל, מאָרגען-שיך,
פון די פיינסטע סאָרטען לעדער און לאַקיר.
גאַנץ בעזונדער אַ גרויסען אויסוואַהל פון
קינדער-שיך.
ספעציעלע שוה צו גימנאסטיק
פאר שול קינדער
בעסטע קוואַליטעטען! – ערשטקלאַסיגע אויסאַרבייטונג!
קויפט נאָר ביי דער פאָפולערער און רעעלער פירמא
„RENOMA“
Łódź, Piotrkowska 7

געזעצט ביי מ. ליבעסקינד, לאדז

Red. i wyd. Lezer Gerszon Frydenzon.

Tłocznia J. Djament, Łódź, Kilińskiego 50